

Biologisk kartlegging i forbindelse med planlagt gang- og sykkelvei på Nesodden

Stefan Olberg

BioFokus-notat 2012-27

BIO
FOKUS

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for Multiconsult kartlagt naturmangfold i forbindelse med regulering av gang/sykkelvei (G/S-vei) på Nesodden. Tre strekninger ble kartlagt: 1) Langs Rørveien, fra eksisterende G/S-vei ved broen over Rørbekken rett nord for Torvvikveien i sør, til eksisterende G/S-vei rett sør for Fjordvangveien i nord. 2) Langs Hellvikveien fra Rørveien i vest til eksisterende G/S-vei ved Gamle Hellvikvei i øst. 3) Langs Hellvikskogsvei fra krysset Hellvikskogsvei/Hellvikveien og 150 m nord-vestover til gangvei mellom Hellvikskogsvei og Trollveien. To større naturtyper vil bli litt berørt i kantarealer, mens to gamle eiketrær står i fare for å felles/bli berørt med mindre det utføres tiltak for å unngå dette. Noen få rødlistearter på strekning 1 og 2, samt enkelte svartelistearter med svært høy eller høy risiko på strekning 3 ble registrert.

Nøkkelord

Nesodden
Gangvei
Sykkelvei
Planområde
Konsekvensutredning
Naturtyper
Rødlistearter
Fremmede arter
Avbøtende tiltak

Omslag

Rørveien, sør for avkjøring til Rør gård. Foto: Stefan Olberg.

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-229-6

BioFokus-notat 2012-27

Tittel

Biologisk kartlegging i forbindelse med planlagt gang- og sykkelvei på Nesodden

Forfattere

Stefan Olberg

Dato

25. oktober 2012

Antall sider

23 sider

Refereres som

Olberg, S. 2012. Biologisk kartlegging i forbindelse med planlagt gang- og sykkelvei på Nesodden. BioFokus-notat 2012-27. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere

Multiconsult

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

Telefon 22 95 85 98

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Innhold

Bakgrunn	4
Metode	4
Områdebeskrivelse	5
Naturtyper og naturverdier	5
Strekning 1): Røerveien.....	6
På østsiden av veien	6
På vestsiden av veien	6
Strekning 2): Hellvikveien.....	10
Strekning 3): Hellvikskogsvei	15
Rødlistearter	17
Fremmede arter	19
Konsekvenser og avbøtende tiltak	21
Strekning 1): Røerveien.....	21
Strekning 2): Hellvikveien.....	22
Strekning 3): Hellvikskogsvei	23
Oppsummering/konklusjon	23
Referanser	23

Bakgrunn

BioFokus har på oppdrag for Multiconsult kartlagt naturmangfold i forbindelse med regulering av gang/sykkelvei (G/S-vei) på Nesodden. Tre strekninger ble kartlagt (fig. 1): 1) Langs Rørveien (Rv156), fra eksisterende G/S-vei ved broen over Røerbekken rett nord for Torrvikveien i sør, til eksisterende G/S-vei rett sør for Fjordvangveien i nord. 2) Langs Hellvikveien (Rv107) fra Rørveien i vest til eksisterende G/S-vei ved Gamle Hellvikvei i øst. 3) Langs Hellvikskogsvei (Rv107) fra krysset Hellvikskogsvei/Hellvikveien og 150 m nord-vestover til gangvei mellom Hellvikskogsvei og Trollveien. G/S-veiene planlegges med et profil på ca. 3 m asfalt og 3 m grøft. Tiltaket følger i hovedsak eksisterende vei, og går på vestsiden av Rørveien og på nordsiden av Hellvikveien og Hellvikskogsvei.

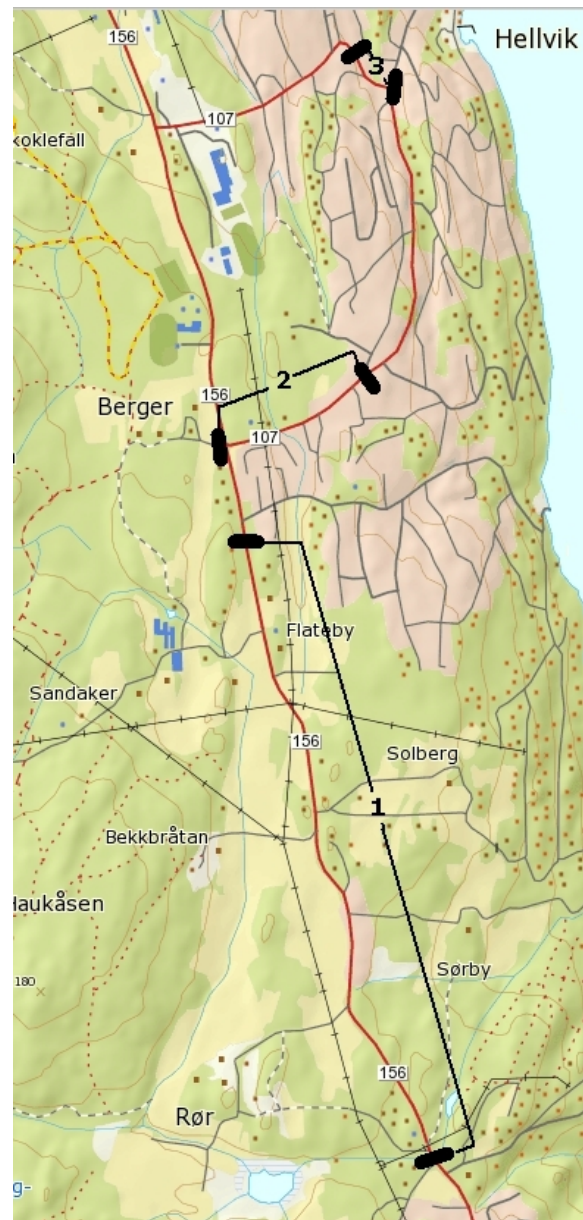
Metode

Arbeidet har omfattet kartlegging av:

- Områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (viktige naturtyper) etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007).
- Levesteder for rødlistearter. Rødlistekategorier følger norske rødliste for arter (Kålås m.fl. 2010).
- Forekomster av svartelistearter etter Fremmede arter i Norge - med norsk svartliste 2012 (Gederaas m.fl. 2012).

Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området. Naturtypekartlegginger er tidligere gjennomført på deler av strekningene av BioFokus i 2009 (Røsok 2009) og i 2012 (Olberg & Lønnve 2012). Tidligere kartlagte naturtyper er tilgjengelige i [Naturbase](#) og artsforekomster er tilgjengelig på [Artskart](#).

Strekningene som skulle kartlegges inkluderte alle områder som kunne påvirkes av inngrepene, til sammen ca. 2,5 km langs eksisterende veier. Kartleggingen

Figur 1: Oversiktskart over de tre strekningene som ble undersøkt på Nesodden.

omfatter en sone på ca. 20 m bredde på den siden av veien som tiltaket er planlagt utført. Ved forekomster av eksisterende naturtyper eller nærliggende, synlige naturverdier, ble også den motsatte siden av veien kartlagt. Feltarbeidet ble gjennomført i løpet av et dagsverk 4. oktober 2012.

Verdisetting og avgrensning av utvalgte naturtyper følger DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007).

Konsekvensvurdering inngår ikke i oppdraget, men det blir likevel sagt noe om konsekvenser som grunnlag for å vurdere avbøtende tiltak. Disse vurderingene bygger på erfaringer fra bruk av vegvesenets håndbok 140 (Statens vegvesen 2006).

Denne rapporten gir på ingen måte en fullstendig oversikt over hva som finnes av arter innenfor det undersøkte området. Derimot skal den gi et godt innblikk i hvilke naturkvaliteter området innehar, og hvilke konflikter og utfordringer det aktuelle tiltaket møter.

Områdebeskrivelse

Røerveien går igjennom Nesoddens kulturlandskap, med stedvis dyrket mark og stedvis bebyggelse langs veien. Helt i sør går veien gjennom et større skogsparti. Hellvikveien har et parti med edelløvskog på nordsiden i vest, og er ellers omgitt av bebygd og opparbeidet areal, i likhet med Hellvikskogsvei. Den undersøkte delen av Nesodden ligger på gneis (Hellvikveien og mesteparten av Røerveien), på øyegneis og granitt (søndre del av Røerveien) og på rikere glimmergneis og amfibolitt (Hellvikskogsvei). Området ligger i sin helhet under marin grense, og ligger enten på bart fjell eller er dekket av tynne, marine sedimenter.

Naturtyper og naturverdier

På Naturbase er det fra før av registrert en naturtype langs østsiden av Røerveien som vil berøres av inngrep i forbindelse med tiltaket. Det ligger to naturtyper helt opp til Røerveien på vestsiden, samt tre andre naturtyper et lite stykke unna veien, også det på vestsiden (fig. 5 og 6). I forbindelse med kartlegging av utvalgt naturtype «hul eik» i kommunen i 2012 (Olberg og Lønnve 2012) og befaringen 4. oktober, ble det avgrenset to nye naturtyper beliggende på vestsiden av Røerveien (fig. 6).

Langs nordsiden av Hellvikveien er det fra før av registrert fire naturtyper, hvorav den ene vil berøres av tiltaket. I tillegg ble det registrert tre nye naturtyper i 2012, hvorav to sannsynligvis blir berørt av tiltaket (fig. 7).

Langs Hellvikskogsvei er det ikke registrert noen naturtyper i nærheten av tiltaket, men en stor eik står i nærområdet (fig. 8). Alle naturtyper som vurderes å kunne bli berørt av tiltaket omtales nedenfor. For øvrige naturtyper henvises til Naturbase. Beskrivelsene av eksisterende naturtyper er hentet fra Naturbase.

Strekning 1): Rørerveien.

På østsiden av veien

BN00042075, Sørby S, Lok_ID: 260. Rik edelløvskog – Or-askeskog, A-verdi

Naturtyper/vegetasjonstyper

Meget variert biotop langs to bekker som møtes. Varierer fra granskog med død ved og svartorsump langs bekkene i vest, til edelløvskog, svartorsump og ospesuksesjoner i vest etter elvemøtet. Det er også innslag av hagemark med eldre eiker sør for Sørby gård. Bergvegger finnes langs bekken. Spredt med død ved av både gran, borealt løv og edelløv. Området er et meget viktig viltområde med bl.a. dvergspett.

Verdivurdering

En total vurdering av skogkvaliteter og viltverdier gir verdi som svært viktig (A verdi).

Skjøtsel og hensyn

Ikke hogst.

Figur 2: Naturtypen Sørby S, sett sørover, tett opp til Rørerveien. Foto: Stefan Olberg.

På vestsiden av veien

BN00078051, Rørbekken, Lok_ID: 136. Viktig bekkedrag, B-verdi

Beliggenhet/avgrensing/naturgrunnlag

Lokaliteten går fra vestsiden av RV-156 og følger Rørbekken oppover mot Rørtjern.

Naturtyper/vegetasjonstyper

Bekkedrag med rik og variert flora. Ganske mye død ved forekommer. Stor treslagsvariasjon med svartor (bl.a. et grovt eksemplar med dbh på omlag 90-100 cm), spisslønn (opp mot 70 cm dbh), lind, ask, alm (NT), hegg, rogn, osp, selje, furu og gran. De fleste trærne er rundt 40 cm dbh. I kantsonen finnes or-askeskog (VU), samt partier med lågurtvegetasjon og mer sumpskog preget vegetasjon.

Artsmangfold

I kantsonen forekommer bl.a. mjørdurt, smørbukk, trollbær, markjordbær, stankstorkenebb, vendelrot, skogsveve, skogsalat, liljekonvall, hagtorn, skogburkne og rips.

Påvirkning/bruk/trusler

Noe fyll av hageavfall og masse samt litt skrot ligger helt nederst i lokaliteten mot RV-156. Videre finnes en forholdsvis stor kraftgate som krysser bekken. I forbindelse med denne blir skogen med jevne mellomrom ryddet.

Fremmede arter

Snøballbusk.

Verdibegrunnelse

Denne lokaliteten må sees i sammenheng med resten av området rundt Røer, og den er en naturlig forlengelse av området øst for RV-156 (Sørby Sør). Vegetasjonstypen or-askeskog er noe truet (VU), treslagsvariasjonen er dessuten høy. Lokaliteten har et godt potensial for fugl samt enkelte insektgrupper som soppmygg. På bakgrunn av dette vurderes lokaliteten som viktig naturtype (B).

BN00078068, Røer skogen, øst, Lok_ID: 132. Rik edelløvsskog – Lågurt-eikeskog, B-verdi

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger langs Rv156. I nord grenser lokaliteten mot åker, i vest og sør mot annen skog og i nord mot kraftlinje.

Naturtyper/vegetasjonstyper

Lokaliteten utgjøres av lågurt-eikeskog. Øvre dbh på eika er 70-80 cm, men de fleste trærne ligger i intervallet 30-40 cm dbh. Noen trær har begynnende hulhet. Andre treslag som spisslønn, ask, lind, furu, gran, bjørk og hassel forekommer også gjennom lokaliteten. Feltsjiktet domineres av liljekonvall, med knollerteknapp og hvitveis, men partier med blåbærskog finnes spredt. Et gammelt steingjerde vitner om tidligere tiders bruk som beitemark for husdyr. Merknad: Lokaliteten inneholder den utvalgte naturtypen hule eiker, som bør avgrenses nærmere i felt. Her gjelder forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven.

Artsmangfold

I feltsjiktet ble følgende karplanter registrert under befaringen: Liljekonvall, knollerteknapp, hvitveis og blåbær.

Verdivurdering

Lågurt-eikeskog er en noe truet naturtype (VU). På lokaliteten forekommer forholdsvis store eik. I tillegg er treslagsvariasjonen forholdsvis stor. Lokaliteten må også sees i sammenheng med resten av eikeskogen i området rundt Røer-Torget. I dette området er det påvist en rekke interessante og rødlistete arter. På bakgrunn av dette gis lokaliteten verdi som viktig naturtype (B).

Røerveien I, Lok_ID: 437. Store gamle trær – Eik, C-verdi

Innledning

Lokaliteten er registrert av Stefan Olberg i BioFokus 29. april 2012 i forbindelse med kartlegging av store eiker i Nesodden kommune.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger langs Røerveien, rett sør for innkjøringen til Røer gård på Nesodden.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Eik med omkrets på 220 cm står på en liten åkerholme som ligger inn til vei. Stammen er uten synlige hulheter, men en større skade på stammen etter et greinavbrekk finnes et par meter over bakken. Stammen har begynnende sprekkebark (< 3 cm dype sprekker), en del lav og lite mose. Kronen er vid og lav med en del døde grener og enkelte eldre beskjæringer. Det ligger en del grener på bakken under kronen.

Artsmangfold

Eikehårskål - *Proliferodiscus tricolor* (VU) vokser fåtallig på stammen.

Bruk, tilstand og påvirkning

Treet er lite påvirket med unntak av litt eksos og støy fra vei. Treet står fint fristilt.

Verdivurdering

Lokaliteten vurderes som lokalt viktig (C-verdi) grunnet forekomsten av en litt grov eik uten spesielle elementer.

Skjøtsel og hensyn

Hold treet delvis fristilt slik som ved befaringen. Treet bør ikke beskjæres unødvendig. Døde grener og stammedeler må få bli sittende på treet da mye av arts mangfoldet er knyttet til den døde veden.

Figur 3: Røerveien II (436) (venstre) og Røerveien I (437). Foto: Stefan Olberg.

Røerveien II, Lok_ID: 436. Store gamle trær – Eik, B-verdi

Innledning

Lokaliteten er registrert av Stefan Olberg i BioFokus 4. oktober 2012 i forbindelse med kartlegging av store eiker og bygging av gang/sykkelvei i Nesodden kommune.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger langs Røerveien vest for Solbergveien 65 på Solberg.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Eik med omkrets på 220 cm står på en liten åkerholme som ligger inn til vei. Stammen er uten synlige hulheter, men en større skade på stammen etter et greinavbrekk finnes et par meter over bakken. Stammen har begynnende sprekkebark (< 3 cm dype sprekker), en del lav og lite mose. Kronen er vid og lav med en del døde grener og enkelte eldre beskjæringer. Det ligger en del grener på bakken under kronen.

Artsmangfold

Eikehårskål - *Proliferodiscus tricolor* (VU) ble observert på stammen.

Bruk, tilstand og påvirkning

Treet er lite påvirket og greit fristilt og eksponert. Noe løvoppslag av eik, samt noen unge furu og gran finnes under og rundt trekronen.

Verdivurdering

Lokaliteten vurderes som viktig (B-verdi) grunnet forekomsten av en litt grov eik med en god del død ved, begynnende sprekkebark og fin eksponering.

Skjøtsel og hensyn

Treet må ikke beskjæres. Bartrærne under og rundt trekronen bør fjernes, men ung eik må få lov til å stå. Døde grener og stammedeler må få bli sittende på treet og nedfalte grener må få bli liggende på lokaliteten, da mye av artsmangfoldet er knyttet til den døde veden.

Strekning 2): Hellvikveien

BN00042055, Berger, Lok_ID: 275. Rik edelløvskog – Lågurt-eikeskog, B-verdi

Innledning

Lokaliteten ble registrert 08.06.09 av Øystein Røsok i forbindelse med konsekvensvurdering av reguleringsplaner i nærheten. Denne avgrensningen og beskrivelsen erstatter tidligere dokumentasjon. Området utgjøres av en markert rygg som strekker seg i retning nord-sør langs Bergersletta. Østsiden av ryggen ender i en helning mot en markert bekkedal.

Naturtyper/vegetasjonstyper

I den soleksponerte vestsiden dominerer lågurteikeskog (VU) med eiketær opp til 70 cm i brysthøydiameter (dbh). Dominerende dimensjoner er mer typisk 20-35 cm dbh. Innslaget av lind er høyt på vestsiden av ryggen. Ask, spisslønn, morell, osp inngår, og i partier grove graner > 50 cm dbh i lågurtgranskog med mye edelløvtrær. Det er generelt lite død ved i eikeskogen, men enkelte eikegadd forekommer, samt døde greiner nederst i eikekronene. Ellers er det spredt med døde graner, hvorav noen morkne. Skogen er sjiktet og fleraldret, men relativt få grove eiker med lav krone, indikerer at skogen har vært langt åpnere for noen tiår siden, men er nå i ferd med å gro igjen. Geitved finnes sparsomt. Et åpent engparti med bl.a. mye hundekjeks, skogstorkenebb, engsoleie, engsyre, hundegras, gulmaure, hvitmaure, rødknapp og teiebær inngår i sørlige deler av kollen. Ellers inngår følgende urter i lågurteikeskogen: liljekonvall, ormetelg, skogstorkenebb, kantkonvall, gjerdevikke, knollerteknapp, markjordbær, firkantperikum, smørbukk, kratthumbleblom, tveskjeggveronika, hengeaks, engtjæreblom, myskegras og blåveis. I partier, særlig mot øst, dominerer blåbær, med spredte innslag av låge urter, som liljekonvall og ormetelg. I skogkanten mot Bergersletta er det urterik kant til åpen eng, og deler av lokaliteten kan trolig defineres som naturtypen og vegetasjonstypen "artsrik veikant" (Fremstad og Moen 2001, Direktoratet for naturforvaltning 2006) med gulflatbelg, skogkløver, rødkløver, tiriltunge, knollerteknapp, svarterteknapp (2 individer), fuglevikke, smalkjempe, rødknapp, vårpengeurt, gulmaure, stormaure, hvitmaure, kantkonvall, ryllik, grå sølvmaure, bitterbergknapp, grasstjerneblom, prestekrage, gulaks, timotei, engtjæreblom,

engnellik, lintorskemunn, smørbukk, tveskjeggveronika, mjødurt, skogsveve, skjermesveve, hårsveve, blåfjær sp., våskrinneblom, knavel sp, teiebær. Flere rosetter av pelsblæremose (VU) ble funnet på spisslønn og osp. Granrustkjuke og soppen *Skeletocutis brevispora* (VU) ble funnet. Lenger øst for lågurtskogen er det blandingsskog med overgang fra blåbær-eikeskog til blåbær-furuskog. Dette partiet kvalifiserer ikke i seg selv som viktig naturtype.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten må sies å være godt utviklet med innslag av grove boreale- og edellauvtrær. Strukturen er heterogen og treslagsblandingen god. I tillegg dominerer rike vegetasjonstyper, og det er stedvis høyt innslag av gamle edellauvtrær og boreale lauvtrær, bl.a. med innslag av forholdsvis grov, trolig hul eik. Ut fra dette er det klart at lokaliteten er viktig, mens den trolig ikke oppfyller kriteriene helt for å vurderes som svært viktig. Verdi B, viktig.

Skjøtsel og hensyn

Generelt anbefales fri utvikling for det meste av området. Skogen skal produsere gamle trær og død ved. For de eldste eiketrærne, kan det imidlertid ha en positiv effekt om de nærmeste nabotrærne, som er i ferd med å skygge ut de eldste eikene, fjernes. Dette vil ha en gunstig effekt på eikene, som vil kunne overleve lenger. I tillegg vil soleksponerte eikestammer være gunstig for utvikling av en del varmekrevende billearter knyttet til eik.

Hellvikveien 10, Lok_ID: 457. Store gamle trær – Eik, C-verdi

Innledning

Lokaliteten er registrert av Stefan Olberg i BioFokus 4. oktober 2012 i forbindelse med kartlegging av store eiker og utbygging av gang/sykkelvei i Nesodden kommune. Lokaliteten ligger innenfor naturtypen BN00042055, Berger.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger i skogen nord for Hellvikveien og øst for Bergersletta, ved Berger på Nesodden.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Eik med omkrets på 210 cm står i en edelløvskog. Stammen er uten synlige hulheter og har noe slett bark (< 1,5 cm dype sprekker), noe lav og lite mose. Kronen er smal med en god del døde grener og enkelte grener liggende på bakken under kronen. Treet er en skogseik og passer derfor egentlig ikke inn i naturtypen "Store gamle trær".

Artsmangfold

Ingen spesielle arter ble påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning

Treet er lite påvirket og står skyggefullt til i en skog med mye ungt løvoppslag rundt noen eldre edelløvtrær.

Verdivurdering

Lokaliteten vurderes som lokalt viktig (C-verdi) grunnet forekomsten av en noe grov eik med en del døde grener, men ellers med manglende eller dårlig utviklede elementer og skyggefull plassering.

Skjøtsel og hensyn

Treet bør overlates til fri utvikling. All død eikeved på og rundt treet må få være i fred.

Figur 4: Hellvikveien 14 (408) (venstre) og Hellvikveien 48 (409) (høyre). Foto: Stefan Olberg.

Hellvikveien 14, Lok_ID: 408. Store gamle trær – Eik, C-verdi

Innledning

Lokaliteten er registrert av Stefan Olberg i BioFokus 31. mars 2012 i forbindelse med kartlegging av grove eiker i Nesodden kommune.

Beliggenhet/avgrensing/naturgrunnlag:

Lokaliteten ligger i hagen i Hellvikveien 14 på Nesodden.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Fire eiker står i kant av hage, hvorav den søndre (nærmest vei) har en omkrets på 210 cm, de andre er noe under 200 cm. Det groveste treet har en noe vid krone som er lite beskåret og har et par døde grener. Stammen er uten synlige

hulheter, har en del lav og slett bark. Ingen av de andre trærne har utviklet spesielle elementer som grov sprekkebark, død ved eller hulheter.

Artsmangfold

Ingen spesielle arter ble påvist og potensialet er ganske lavt.

Bruk, tilstand og påvirkning

Trærne er lite påvirkede og fint fristilte.

Verdivurdering

Lokaliteten vurderes som lokalt viktig (C-verdi) grunnet forekomst av en noe grov, fristilt eik uten spesielle elementer eller arter.

Skjøtsel og hensyn

Trærne bør holdes fristilte, slik de var ved befaringen. Unødvendige beskjæringer må ikke forekomme og eventuelle nedfalte/avkuttete grener bør få bli liggende eller flyttes til en eksponert lokalitet i nærheten.

Hellvikveien 48, Lok_ID: 409. Store gamle trær – Eik, B-verdi

Innledning

Lokaliteten er registrert av Stefan Olberg i BioFokus 31. mars 2012 i forbindelse med kartlegging av grove eiker i Nesodden kommune.

Beliggenhet og naturgrunnlag:

Lokaliteten ligger i mellom Hellvikveien 48 og 50.

Naturtyper/vegetasjonstyper

Eik med omkrets på 270 cm. Kronen er vid med lite død ved og noen få, eldre beskjæringer. Barken er slett og stammen har mye lav. Ingen synlige hulheter påvist, men en gammel beskjæring har gitt en begynnende råteskade, og eikemusling ble påvist på treet. Det er derfor sannsynlig at det er noe død ved i stammen.

Artsmangfold

Ingen spesielle arter ble påvist og potensialet er ganske lavt.

Bruk, tilstand og påvirkning

Treet er lite påvirket, men er i ferd med å gro noe igjen.

Verdivurdering

Lokaliteten vurderes som viktig (B-verdi) grunnet forekomst av en grov eik med antatt råteskade. Manglende elementer trekker verdien en god del ned, og B-verdien er svak.

Skjøtsel og hensyn

Treet må fristilles ved rydding av ungt løvoppslag og fjerning av flere unge

grantrær. Unødvendige beskjæringer må ikke forekomme og eventuelle nedfalte/avkuttete grener bør få bli liggende eller flyttes til en eksponert lokalitet i nærheten.

Figur 5: Naturtypelokaliteter (rød=svært viktig og grønn=viktig) og planlagte inngrep (blå streker) langs søndre del av Rørveien (strekning 1).

Figur 6: Naturtypelokaliteter (rød=svært viktig, grønn=viktig og gul= lokalt viktig) og planlagt inngrep (blå streker) ved avkjøringen til Røer gård (strekning 1).

Strekning 3): Hellvikskogsvei

Trollveien, Lok_ID: 402. Store gamle trær – Eik, C-verdi

Innledning

Lokaliteten er registrert av Stefan Olberg i BioFokus 31. mars 2012 i forbindelse med kartlegging av grove eiker i Nesodden kommune.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger langs Trollveien og gangvei til Hellvikveien, ca 350 m vest for Hellvik brygge.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

En eik med omkrets på 225 cm. Smal, sterkt beskåret krone med lite død ved. Stammen har lite mose og lav, og har en mindre skade ved basis.

Artsmangfold

Ingen spesielle arter påvist og potensialet er forholdsvis lavt.

Bruk, tilstand og påvirkning

Eiketreet er kraftig beskåret og det er nylig foretatte veiarbeider tett opp til basis av treet. Det ser ut som at dette kan ha ødelagt en del av rotsystemet og ført til at treet er lite vitalt.

Verdivurdering

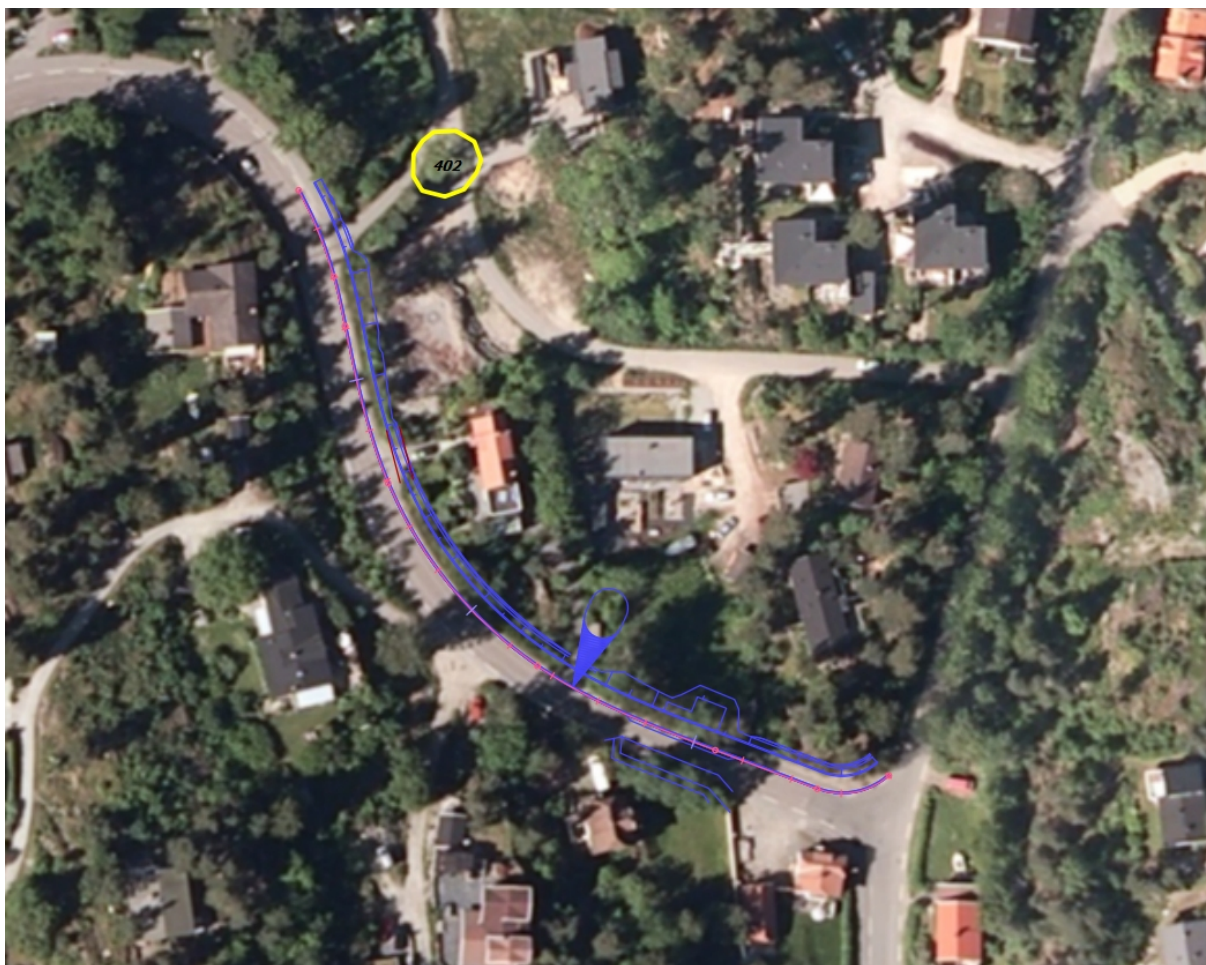
Lokaliteten vurderes som lokalt viktig (C-verdi) grunnet forekomst av en noe grov eik. Liten størrelse, kraftig beskjæring, manglende elementer og arter gjør at verdien ikke settes høyere.

Skjøtsel og hensyn

Treet bør holdes fristilt. Unødvendige beskjæringer bør ikke forekomme. Treet må ikke felles om det dør.

Figur 7: Hellvikveien (strekning 2) med planlagte inngrep (blå streker) og avgrensede naturtyper (grønn=viktig og gul=lokalt viktig).

Figur 8: Hellvikskogsvei (strekning 3) med planlagte inngrep (blå streker) og avgrenset lokalt viktig naturtype.

Rødlistearter

Påviste rødlistearter på de undersøkte strekningene, innenfor 20 m på inngrepssiden av veien og 10 m på motsatt side av veien, er eikehårskål (VU - sårbar), barlind (VU), ask (NT - nær truet), hasselkjuke (NT), vortebiter (NT) og plantevepsen *Allantus togatus* (NT). Med unntak av de to sistnevnte artene, som ble påvist i henholdsvis 2010 og 2008, så er funnene gjort i 2012. Innenfor et par av de større naturtypelokalitetene finnes det flere registrerte rødlistearter, men disse er ikke registrert i nærheten av veien eller det er usikkerhet omkring eksakt funnsted.

Eikehårskål (Fig. 9) ble funnet på seks steder langs strekning 1) Rørerveien. På samme strekning er enkeltfunn av hasselkjuke, vortebiter og *Allantus togatus* gjort, mens en busk av barlind er påvist langs strekning 2) Hellvikveien. Ask er en vanlig forekommende art som det ikke ble tatt spesielle hensyn til og som ikke ble systematisk registrert.

Figur 9: Hasselkjuke på eikegren (venstre) og eikehårskål på eikestamme (høyre).

Eikehårskål vokser kun på middels grove til grove, noe solbelyste eiketrær. Arten er rødlistet som sårbar (VU) (Kålås et al. 2010). Artens utbredelsesområde i Norge inkluderer kyststrøk fra svenskegrensen til Sørlandet, og enkelte steder finnes den et godt stykke inn i landet. Arten er forholdsvis nylig oppdaget her i landet og den har nok vist seg å være mindre kravstor og mer vanlig forekommende enn først antatt. Arten er således registrert på et tyvetalls eiketrær i Nesodden kommune, og soppen ser ikke ut til å stille noen store krav til hverken trærnes alder, fristilling eller andre spesielle forhold ved trærne. Arten er derfor tillagt liten vekt i verdivurderingene, til tross for at den står oppført som sårbar. Eikehårskål ble påvist i naturtypene Røerveien I (437) og Røerveien II (436) og på to andre eiker stående på vestsiden av Røerveien, samt på to eiketrær stående inntil østsiden av Røerveien. Eikene på østsiden var ikke store nok til å registreres som naturtyper (160 og 140 cm i omkrets). Sannsynligvis forsvinner disse to eikene med eikehårskål ved gjennomføringen av tiltaket.

Barlind (fig. 10) er også oppført som sårbar på rødlisten. Det registrerte eksemplaret var en litt pjuskete, 30 cm høy busk av ukjent opprinnelse. Det ble ikke registrert noen forekomster av barlind i Bergerskogen i 2009 (Røsok 2009), og nærmeste kjente forekomster er på Flaskebekk og Skoklefall (Artskart 2012). Barlind er en forholdsvis vanlig art å plante i hager, og individet kan derfor være spredd fra en hage i nærheten. Det legges derfor liten vekt på denne forekomsten.

Hasselkjuke (fig. 9) finnes spredd i store deler av landet, i hovedsak i rik edelløvskog med en viss dødvedkontinuitet og helst på hasselgrener. Et fruktlegeme av denne soppen ble funnet på en eikegren liggende under en av eikene som står i veikanten rett sør for innkjøringen til Røer gård, en lokalitet som ikke blir påvirket av de planlagte inngrepene.

Figur 10: Barlindbusk (venstre) og stor eik (Lok. 457) stående i edelløvskog i Bergerskogen (Lok. 275).

Funnene av vortebiter og *Allantus togatus* i kanten av Rørveien er antagelig av en noe mer tilfeldig karakter, men artene har sannsynligvis tilhold i nærheten av der de ble påvist. Vortebiteren trives på friske til tørre slåttemarken, og på beitemarker med et ekstensivt beitepress. Plantevepsen er knyttet til ulike planter i eller i nærheten av edelløvskog. Planlagte inngrep i forbindelse med gang/sykkelvei ansees ikke å utgjøre noen trussel ovenfor disse to insektartene.

Fremmede arter

Undersøkellesområdet befinner seg langs vei og nær bebyggelse, og det er derfor ikke overraskende å finne enkelte fremmede arter. Påviste svartelistearter i området er kanadagullris (fig. 11) og fagerfredløs. I tillegg er det forekomster av syrin, kaprifol og mispelarter (fig. 11) i noen hager innenfor undersøkellesområdet. Det finnes også en stor forekomst av parkslirekne langs Hellvikveien i mellom strekning 2 og 3. Befaringstidspunktet gjorde at enkelte fremmedarter antagelig ble oversett, og deler av strekningene ble heller ikke spesielt godt undersøkt med tanke på fremmedarter. Generelt så det ut til at veikantene langs strekning 1 og 2 kun hadde noen svært få og små forekomster av svartelistearter, og ingen arter med svært høy risiko ble registrert. Langs strekning 3 (Hellvikskogsvei) var det derimot en større forekomst av fagerfredløs (på begge sider av veien) og noen mindre forekomster av kanadagullris, kaprifol og mispelarter. Disse stod i overgangen mellom hekk i hage og veikant.

Figur 11: Hellvikskogsvei med liten forekomst av kanadagullris (venstre), og kaprifol og mispelarter (høyre).

Kanadagullris har spredt seg sterkt de siste tiårene og vurderes å ha svært stor økologisk risiko. Fagerfredløs og kaprifol er vurdert til høy risiko (Gederaas m.fl. 2012). Alle er vanlig forekommende arter i Oslo og Akershus. Kanadagullris sprer seg effektivt med frø og med krypende jordstengler. Frø kan virvles opp av passerende kjøretøy eller festes på kjøretøy og slik spres effektivt langs transportårer som vei og jernbane. Kanadagullris spres spesielt i veikanter og på annen skrotemark, men kan også overta uhevdet kulturmark og andre åpne habitater. Det må tas hensyn til forekomsten ved tiltaket (se nedenfor).

Kaprifol har frøformering, og de saftige bærene spres i hovedsak med fugl. Arten er dyrket som prydbusk og forvilles direkte fra hager inn i skog og kratt, særlig i litt frodige, næringsrike skogtyper. Forekomstene utgjør ikke noe problem ved tiltaket.

Fagerfredløs spres mest med hageutkast og fra planteringer i hager. Passiv frøspredning forekommer også. Den er i langsom men sterk ekspansjon. Det bør tas hensyn til forekomsten ved tiltaket.

Mispler og syrin utgjør sannsynligvis ikke noe problem ved dette tiltaket.

Gravearbeider og transport av masser medfører stor risiko for spredning av fremmede arter, og særlig karplanter. Frø, røtter og eventuelt andre plantedeler som ligger i øvre jordlag vil følge med jordmasser som flyttes, og planter vil dermed kunne etableres nye steder. Utbygger bør hindre utførsel og innførsel av uønskede arter samt ytterligere spredning. Forekomstene av fagerfredløs og kanadagullris bør fjernes i forkant av utbygging. Jordmasser fra steder med de to påviste fremmedartene bør ikke flyttes til nye steder, men behandles separat. De kan enten legges i varig deponi (f.eks. dypt i fylling) eller leveres til destruksjon (varmebehandling).

Konsekvenser og avbøtende tiltak

Strekning 1): Rørerveien

Den svært viktige naturtypelokaliteten Sørby S (nr. 260) ligger på østsiden av veien og vil bli påvirket på to punkter: Langs Røerbekken, der veien krysser denne i sørvest, og der naturtypen ligger opp mot Rørerveien i nordvest (fig. 5). Med unntak av ask (NT) ble det ikke påvist noen rødlistearter i denne naturtypen innenfor 20 m fra Rørerveien. Naturtypen er i de to områdene noe dårlig utviklet, med til dels yngre skog som er påvirket av kanteffekter og av menneskelige påvirkninger som forsøpling, hogst av enkelte større trær og kanthogst/rydding nærmest veien. Det er likevel stedvis gammel skog og en del død ved av særlig gran tett opp mot og stedvis innenfor inngrepsområdet (fig. 12). Selv om verdiene i de delene av naturtypen som vil berøres er lave, så vil lokaliteten bli noe innsnevret, og kanteffekter og andre påvirkninger vil som følge av dette sannsynligvis strekke seg lenger inn i lokaliteten enn hva tilfellet er i dag. Det forventes derfor at det i anleggsfasen ikke gjøres inngrep utenfor selve veiprofilen og at G/S-veien på disse punktene av traséen legges så nærme bilvei og med så smal profil som mulig. Et mindre inngrep i naturtypen anses på dette grunnlag å medføre små tap av naturverdier, og inngrepet vurderes å ha liten negativ effekt.

Figur 12: Grov granlåg i naturtypen Sørby S beliggende innenfor tiltakssonen. Foto: Stefan Olberg.

En lokalt viktig (lok. 437) og tre viktige (lok. 136, 132 og 436) naturtyper ligger nær inntil vestsiden av Rørveien (fig. 5 og 6). Det forutsettes at disse, i likhet med de andre naturtypene som ligger noe lengre unna veien på vestsiden, ikke blir negativt påvirket av tiltaket. Dersom det er behov for å utføre inngrep av noe slag på veiens vestside, bør slike inngrep søkes utført på andre strekninger enn innenfor eller tett opp til disse naturtypene.

Strekning 2): Hellvikveien

Naturtypelokaliteten Bergerskogen (Lok. 275) ligger i søndre del 1-3 m innenfor det planlagte inngrepet (fig. 7). Ved å legge G/S-veien så nær eksisterende vei som overhode mulig, samt å redusere kantarealet utenfor G/S-veien til et minimum på denne delen av strekningen, vil kun en svært liten del av naturtypen gå tapt. Det avgrensede eiketreteet i Bergerskogen (Hellvikveien 10, fig. 10) står plassert 20 m fra eksisterende vei, og treteet skal derfor ikke bli direkte berørt av inngrepet. Treteet kan, om tiltakene beskrevet ovenfor ikke følges, bli indirekte påvirket ved at påfylling av masse og graving under trekronen påfører skader på eikas rotsystem. Treteet vil sannsynligvis også bli noe mer fristilt enn hva tilfellet er i dag, noe som kan være positivt for treets levelengde og naturverdiene knyttet til treteet. De påviste naturverdiene i den smale strekningen av Bergerskogen som grenser mot Hellvikveien er små. Så lenge eldre eiketrær ikke blir negativt berørt av inngrepet, anses det planlagte inngrepet som ubetydelig til lite negativt.

I Hellvikveien 14 (Lok. 408, fig. 4) vil det søndre eiketreteet bli direkte berørt av det planlagte inngrepet. Treteet står ca. 6,5 m fra eksisterende vei og ca. 2 m utenfor midten av planlagt G/S-vei. Dette treteet er vurdert som lokalt viktig, er over minstemålet for den utvalgte naturtypen hul eik (se naturmangfoldloven §§ 49-54), og må vurderes deretter. De tre andre trærne (som er under minstemålet for utvalgt naturtype) burde ikke bli direkte berørt av inngrepet, men kan bli noe indirekte berørt gjennom gravearbeider, påføring av fyllmasser, mm. Inngrepet vil kunne føre til at det søndre eiketreteet innenfor naturtypen forsvinner. Treteet har kun lokal verdi, men utgjør et av mange viktige rekrutteringstrær stående i kulturlandskapet på Nesodden. Hvis det er teknisk mulig å bevare treteet bør dette etterstrebes. Konsekvensen av inngrepet (ved tap av det søndre treteet) vurderes som lite til middels negativ.

Eiketreteet ved Hellvikveien 48 (Lok. 409, fig. 4) er vurdert som en viktig naturtype og faller innenfor den utvalgte naturtypen hul eik og dermed underlagt naturmangfoldloven §§ 49-54. Eika står ca. 10 m fra eksisterende vei, og skal i følge overleverte tegninger så vidt havne utenfor det planlagte inngrepet. Det må spesielt påses at dette treteet spares og behandles med forsiktighet ved en eventuell utbygging av G/S-veien. Selv om selve stammen havner utenfor inngrepet, så må det også påses at gravearbeider under treets krone utføres med forsiktighet slik at røttene ikke skades. Større direkte skader på rotsystemet

eller kraftige sammenpressinger av jorden over rotsystemet, kan føre til at treet dør. Tiltak her må være å snevre inn på kantarealer og legge G/S-veien så nærme eksisterende vei som overhode mulig. Masseutfyllinger over rotsystemet og inn mot stammen bør i størst mulig grad unngås. Forøvrig bør skjøtselsforslagene til naturtypen følges gjennom fjerning av løvoppslaget og de unge grantrærne rundt eika som del av anleggsarbeidene for G/S-veien. Går denne naturtypen tapt ansees konsekvensen som middels til stort negativ.

Strekning 3): Hellvikskogsvei

Ingen naturtyper eller rødlistearter utenom ask ble påvist i nærheten av planlagte inngrep langs Hellvikskogsvei (fig. 8).

Oppsummering/konklusjon

På de kartlagte veistrekningene er det innenfor 20 + 10 m avstand fra veibanen ni naturtypelokaliteter, hvorav fire i større eller mindre grad vil bli påvirket. De naturtypene det er viktigst å ta hensyn til i denne sammenheng vil være Sørby S, Hellvikveien 14 og Hellvikveien 48. Sistnevnte vil kunne forsvinne helt, mens Hellvikveien 14 står i fare for å miste en viktig del av arealet. Førstnevnte er en svært viktig naturtype som vil få en liten innsnevring av arealet. For disse tre naturtypene bør det legges vekt på å få til avbøtende tiltak.

Det forekommer enkelte fremmede arter i undersøkelsesområdet. I forhold til hensyn ved graving og massehåndtering er det spesielt viktig å fokusere på forekomster av kanadagullris og fagerfredløs. Det bør også settes inn tiltak mot den store forekomsten av parkslirekne i Hellvikveien, selv om denne forekomsten ligger utenfor de aktuelle inngrepsområdene. Fremmede arter bør i størst mulig grad bekjempes/fjernes i forkant av tiltaket.

Referanser

Artsdatabanken og GBIF-Norge 2012. Artskart.
<http://artskart.artsdatabanken.no/Default.aspx>

Direktoratet for Naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.

Direktoratet for Naturforvaltning 2012. Naturbase. www.naturbase.no

Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2010. Handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Akershus. Rapport2/2010.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Trondheim.

Kålås, J.A., Viken, Å, Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.) 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken. Norge.

Statens forvaltningstjeneste 2004. Lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold (Naturmangfoldloven). Norges offentlige utredninger 2004:28.

Olberg, S. og Lønnve, O.J. 2012. Eikekartlegging i Nesodden kommune 2012. BioFokus-notat 2012-20. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Røsok, Ø. 2009. Biologiske registreringer og konsekvensvurderinger i forbindelse med reguleringsplaner ved Bergerskogen, Nesodden kommune. BioFokus-rapport 2009-21. 28 s.

Statens vegvesen 2006. Håndbok 140. Konsekvensanalyser. Veiledning.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/rapport.htm>
<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/notat.htm>